

Nacrt

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA
O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU
OSOBA S INVALIDITETOM**

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom u cilju zaštite osoba s invaliditetom propisuju prava osoba s invaliditetom na profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad, te uređuje zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima, osnivanje, djelatnost, te upravna i stručna tijela u centru za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnoj radionici i zaštitnoj radionici, mjere za poticanje zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, djelatnost i nadležnost Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, te odgovornost za povrede odredaba ovoga Zakona.

Članak 2.

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 02/12/2000).

Članak 3.

(1) Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

(2) Osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti je osoba čiji invaliditet u odnosu na sposobnosti osobe bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednake ili slične naobrazbe, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima ima za posljedicu smanjenu mogućnost radno se osposobiti i zaposliti.

(3) Iznimno, osobom s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti smatra se i osoba s invaliditetom čiji je radni učinak u granicama očekivanog, ali se na temelju smanjenih stvarnih i procijenjenih općih sposobnosti takve osobe ocijeni da je to u interesu očuvanja njezinih tjelesnih, osjetilnih i mentalnih sposobnosti.

II. PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Članak 4.

(1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju stječe osoba s invaliditetom kojoj je nadležno tijelo vještačenja utvrdilo preostalu radnu sposobnost.

(2) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju je pravo osobe s invaliditetom na korištenje usluga centra za profesionalnu rehabilitaciju utvrđenih individualnim planom profesionalne rehabilitacije.

(3) Osoba s invaliditetom ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju po općim programima, a ako je to potrebno zbog vrste i težine invaliditeta ili uspješnosti rehabilitacijskog procesa i u

posebnim školama i ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju, po prilagođenim ili posebnim programima.

(4) Profesionalna rehabilitacija, po općim programima, obuhvaća sljedeće mjere i aktivnosti:

- sudjelovanje u utvrđivanju preostalih radnih i općih sposobnosti,
- profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti,
- analizu tržišta rada, mogućnosti zapošljavanja i uključivanja u rad,
- procjenu mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja,
- radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja,
- informiranje i savjetovanje o pomoćnoj tehnologiji u učenju i radu,
- pojedinačne i skupne programe za unaprjeđenje radno-socijalne uključenosti u zajednicu,
- savjetodavne prijedloge o primjeni različitih tehnologija i tehnika u učenju i radu uz procjenu mogućnosti primjene,
- pretprofesionalno učenje, planiranje i primjenu odabrane tehnologije,
- razvoj motivacije i osposobljavanje osobe s invaliditetom u korištenju odabrane tehnologije,
- tehničku pomoć, podršku, praćenje i procjenu rezultata,
- informiranje i podršku u izvorima financiranja.

(5) Trajanje profesionalne rehabilitacije ovisi o preostalim radnim sposobnostima i složenosti njezinog organiziranja i izvođenja.

(6) Profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom organizira i izvodi centar za profesionalnu rehabilitaciju samostalno ili u suradnji sa srednjoškolskom ustanovom ili drugom pravnom osobom koja ispunjava uvjete za osposobljavanje propisane ovim i drugim zakonom.

(7) Praktični dio osposobljavanja za rad u tijeku profesionalne rehabilitacije izvodi se kod poslodavca, prvenstveno na otvorenom tržištu rada, u centru za profesionalnu rehabilitaciju, a iznimno u specijaliziranoj obrazovnoj ustanovi.

(8) Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati uvjete korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju, način izvođenja, cijenu usluge, te nadzor nad provođenjem profesionalne rehabilitacije.

Članak 5.

(1) O pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom odlučuje u prvom stupnju područna ustrojstvena jedinica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u kojoj je nezaposlena osoba s invaliditetom prijavljena kao nezaposlena.

(2) Postupak za ostvarivanje prava iz stavka 1. ovoga članka pokreće se na zahtjev osobe s invaliditetom, njezinih roditelja, zakonskog zastupnika ili skrbnika. Zahtjevu se prilaže dokaz o utvrđenom invaliditetu i o preostaloj radnoj sposobnosti.

(3) O žalbi protiv prvostupanjskog rješenja područne ustrojstvene jedinice iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministarstvo nadležno za rad.

Članak 6.

(1) Uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom uređuju se ugovorom između naručitelja usluge i centra za profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Postupak profesionalne rehabilitacije pokreće i financira naručitelj usluge, koji može biti:

- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje,
- Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje,
- ministarstvo nadležno za socijalnu politiku putem centara za socijalnu skrb,
- osiguravajuće društvo,
- poslodavac,
- jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- privatni naručitelj (osoba s invaliditetom, roditelj, zakonski zastupnik, skrbnik).

(3) Postupak profesionalne rehabilitacije može pokrenuti i financirati jedan ili više naručitelja usluge.

(4) U slučaju kada više naručitelja usluge pokreće i financira postupak profesionalne rehabilitacije, dužni su sklopiti ugovor o međusobnim pravima i obvezama za svakog korisnika posebno.

(5) Naručitelj usluge kontrolira troškove usluge i odlučuje o provođenju daljnjih mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

III. ZAPOSŁJAVANJE I RAD OSOBA S INVALIDITETOM

Članak 7.

(1) Osobe s invaliditetom mogu se zaposłiti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta od strane poslodavca.

(2) Razumna prilagodba radnog mjesta znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju nerazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo zapošljavanje i rad na ravnopravnoj osnovi s drugima.

(3) Na otvorenom tržištu rada osoba s invaliditetom može se zaposłiti:

- bez korištenja financijske potpore ili stručne podrške jer je u cijelosti osposobljena za rad na određenom radnom mjestu u odnosu na njezin invaliditet i utvrđenu preostalu radnu sposobnost (zapošljavanje bez potpore ili podrške),
- uz korištenje određene financijske potpore, u cilju prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu),
- uz korištenje određene stručne podrške, u cilju prevladavanja teškoća vezanih uz

njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz podršku),

- uz korištenje određene financijske potpore i stručne podrške, u cilju prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu i podršku).

(4) Pod posebnim uvjetima zapošljavanja osoba s invaliditetom može se zaposliti:

- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada (u daljnjem tekstu: integrativna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju,
- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnoj radionici (u daljnjem tekstu: zaštitna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 8.

(1) Poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, osim stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, integrativnih radionica i zaštitnih radionica, dužni su zaposliti, na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima, određeni broj osoba s invaliditetom ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

(2) Kvota iz stavka 1. ovoga članka može biti različita, ali ne može biti manja od 2% niti veća od 6% od ukupnog broja zaposlenih radnika kod poslodavca koji je obveznik kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

(3) U slučaju da izračun kvote iz stavka 2. ovoga članka ne predstavlja cijeli broj, vrijednosti do 0,5% zaokružuju se na manji broj, a vrijednosti iznad 0,5% uključujući i 0,5% zaokružuju se na veći broj.

(4) U ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ubrajaju se zaposlene osobe s invaliditetom, učenici s teškoćama u razvoju i studenti s invaliditetom na praksi kod poslodavca, rehabilitanti na praksi kod poslodavca, studenti s invaliditetom zaposleni temeljem ugovora o djelu redovitog studenta, osobe s invaliditetom na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa te osobe s invaliditetom čije redovno obrazovanje poslodavac stipendira.

(5) U ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ubraja se i sklapanje ugovora o poslovnoj suradnji s osobom s invaliditetom koja se samozapošljava.

(6) Dokaze o ispunjavanju obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom iz stavaka 4. i 5. ovoga članka poslodavci su dužni dostaviti Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u roku od 7 dana od dana ispunjenja te obveze.

(7) Obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na novoosnovanog poslodavca, u vremenu uvođenja u rad, a najduže 24 mjeseca od dana početka rada.

(8) Poslodavci koji nemaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka, a imaju zaposlene osobe s invaliditetom, kao i poslodavci koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote iz stavka 2. ovoga članka mogu ostvariti novčanu nagradu propisanu pravilnikom iz stavka 9. ovoga članka.

(9) Ministar nadležan za rad će pravilnikom propisati kvotni sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka.

(10) Radi praćenja ispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i ministarstvo nadležno za financije će, prema posebnom propisu o zaštiti osobnih podataka, dostavljati podatke Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Članak 9.

(1) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne službe, javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te pravne osobe s javnim ovlastima dužni su prilikom zapošljavanja, osobi s invaliditetom dati prednost pod jednakim uvjetima.

(2) Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba s invaliditetom dužna je uz prijavu, odnosno ponudu na natječaj ili oglas, pozvati se na to pravo, te priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i dokaz o utvrđenom statusu osobe s invaliditetom.

(3) Ako poslodavac nema obvezu objave natječaja ili oglasa, osoba s invaliditetom mora zadovoljiti uvjete za obavljanje poslova određenog radnog mjesta propisane internim aktom poslodavca.

(4) U slučaju kada dvije ili više osoba ispunjavaju uvjete propisane natječajem ili oglasom, a ostvaruju pravo na prednost pri zapošljavanju prema ovom ili drugom zakonu, poslodavac samostalno donosi odluku o izboru kandidata, uzimajući u obzir potrebe posla, rezultate postignute u postupku ocjenjivanja kandidata, te interes i motivaciju kandidata.

Članak 10.

(1) Poslodavci iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona koji ne ispunjavaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom obveznici su novčane naknade, te obveznici obračunavanja i plaćanja novčane naknade.

(2) Osnovica za obračun novčane naknade jest umnožak broja osoba s invaliditetom koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje na koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunava se po stopi od 30%.

(3) Novčana naknada se obračunava i dospijeva na naplatu do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

(4) O iznosu obračunate novčane naknade obveznik je dužan sastaviti izvješće i dostaviti ga Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

(5) Na obvezu podnošenja izvješća iz stavka 4. ovoga članka, obvezu plaćanja zatezne kamate u slučaju neplaćanja novčane naknade u propisanom roku i ostale obveze poslodavca vezane uz novčanu naknadu te na mjerodavnost zaprimanja izvješća, evidentiranje, naplatu, nadzor, zastaru prava na naplatu novčane naknade, vođenje prekršajnog postupka, primjenjuju se posebni propisi koji uređuju doprinose za obvezna osiguranja, kao i opći porezni propisi te provedbeni propisi doneseni na temelju istih, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(6) Novčana naknada uplaćuje se u korist uplatnog računa propisanog provedbenim propisom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, doprinosa za obvezna osiguranja, te prihoda za financiranje drugih javnih potreba kojeg donosi ministar financija.

Članak 11.

Pod samozapošljavanjem osoba s invaliditetom, u smislu ovoga Zakona, smatra se:

- osnivanje trgovačkog društva i zapošljavanje u tom trgovačkom društvu,
- osnivanje zadruge i zapošljavanje u toj zadruzi,
- osnivanje udruge i zapošljavanje u toj udruzi,
- obavljanje obrta,
- obavljanje domaće radinosti ili sporednog zanimanja,
- obavljanje djelatnosti slobodnog zanimanja (profesionalne djelatnosti), te
- obavljanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva.

Članak 12.

(1) Osoba s invaliditetom zasniva radni odnos sklapanjem ugovora o radu ili na drugi način predviđen posebnim propisima i time stječe prava i preuzima obveze iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom iz ovoga Zakona, općih propisa o radu i drugih propisa.

(2) Najmanje trajanje otkaznog roka propisano općim propisom o radu, za osobu s invaliditetom dodatno se uvećava za mjesec dana, osim ako je otkaz skrivila ta osoba.

(3) Osoba s invaliditetom ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana.

(4) Poslodavac je dužan osigurati odgovarajuće oblike razumne prilagodbe u svezi s prilagođavanjem radnog mjesta, radnog vremena, dužine trajanja i načina praćenja prilagođavanja, stručnog nadzora te ocjenjivanja radnih sposobnosti individualnim potrebama osobe s invaliditetom koja se zapošljava.

Članak 13.

(1) O zaposlenim osobama s invaliditetom vodi se očevidnik.

(2) Očevidnik iz stavka 1. ovoga članka vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje koji podatke iz očevidnika dostavlja u Hrvatski registar o osobama s invaliditetom.

(3) Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati sadržaj i način vođenja očevidnika.

Članak 14.

(1) Programi socijalnog uključivanja su programi namijenjeni osiguravanju stručne podrške i razvijanju radnih sposobnosti osoba s invaliditetom.

(2) U programe socijalnog uključivanja uključuju se osobe s invaliditetom koje se vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i koje su temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju procijenjene kao privremeno nezapošljive, a uključivanjem u programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti, može se očekivati njihovo zapošljavanje.

(3) U programe socijalnog uključivanja osobe s invaliditetom iz stavka 2. ovoga članka upućuje Hrvatski zavod za zapošljavanje, temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

(4) Ministar nadležan za socijalnu politiku pravilnikom će propisati programe socijalnog uključivanja.

IV. CENTAR ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU, INTEGRATIVNA RADIONICA I ZAŠTITNA RADIONICA

Članak 15.

(1) Centar za profesionalnu rehabilitaciju je prema ovom Zakonu ustanova osnovana u svrhu organiziranja i izvođenja profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom prema odredbi članka 4. stavka 4. ovoga Zakona.

(2) Centar za profesionalnu rehabilitaciju zajednički osnivaju Republika Hrvatska i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s jednakim osnivačkim pravima.

(3) Iznimno, centar za profesionalnu rehabilitaciju mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga pravna osoba.

(4) Međusobna prava i obveze osnivača uređuju se aktom o osnivanju ili ugovorom.

(5) Centar za profesionalnu rehabilitaciju može osnovati integrativnu radionicu i zaštitnu radionicu.

(6) Centar za profesionalnu rehabilitaciju može posredovati pri zapošljavanju korisnika tijekom i nakon provedene profesionalne rehabilitacije.

(7) Centar za profesionalnu rehabilitaciju može u posebno izdvojenim organizacijskim jedinicama provoditi i programe socijalnog uključivanja za osobe s invaliditetom.

(8) Ministar nadležan za rad pravilnikom iz članka 4. stavka 8. ovoga Zakona će propisati uvjete za osnivanje i rad centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 16.

Statutom centra za profesionalnu rehabilitaciju uređuju se sva značajna pitanja vezana uz organizaciju i rad centra, a osobito: unutarnje ustrojstvo, sastav i djelokrug upravnog vijeća, sastav i djelokrug stručnog vijeća, te ovlaštenja ravnatelja.

Članak 17.

- (1) Sredstva za rad centra za profesionalnu rehabilitaciju osiguravaju osnivači.
- (2) Pod sredstvima za rad iz stavka 1. ovoga članka podrazumijevaju se sredstva za prostor i opremu potrebnu za rad centra za profesionalnu rehabilitaciju.
- (3) Rad centra za profesionalnu rehabilitaciju financira se naplatom izvršene usluge profesionalne rehabilitacije.
- (4) Centar za profesionalnu rehabilitaciju može ostvariti prihode i pružanjem ugovorenih usluga korisnicima, prodajom proizvoda nastalih u tijeku profesionalne rehabilitacije, te od darova.

Članak 18.

- (1) Integrativna radionica je ustanova ili trgovačko društvo koja se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada, te ispunjava kadrovske, tehničke, organizacijske uvjete propisane pravilnikom iz članka 23. ovoga Zakona, a zapošljava najmanje 40% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih.
- (2) Osobe s invaliditetom zapošljavaju se u integrativnoj radionici temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 19.

- (1) Integrativnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednički osnovati jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačko društvo, centar za profesionalnu rehabilitaciju, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruga osoba s invaliditetom, udruga poslodavaca, sindikat, humanitarna udruga, vjerska zajednica ili druga fizička i pravna osoba, uz pribavljeno mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i uz suglasnost ministarstva nadležnog za rad.
- (2) Ako su integrativnu radionicu osnovala dva ili više osnivača njihova međusobna prava i obveze uređuju se aktom o osnivanju ili ugovorom.
- (3) Sredstva za rad integrativne radionice osiguravaju osnivači.

Članak 20.

- (1) Zaštitna radionica je ustanova ili trgovačko društvo koja se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnim radionicama, te ispunjava kadrovske, tehničke, organizacijske uvjete propisane pravilnikom iz članka 23. ovoga Zakona, a zapošljava najmanje 51% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih, isključivo na zaštitnim radnim mjestima.
- (2) Osobe s invaliditetom zapošljavaju se u zaštitnoj radionici temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 21.

(1) Zaštitnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednički osnovati jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačko društvo, centar za profesionalnu rehabilitaciju, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruga osoba s invaliditetom, udruga poslodavaca, sindikat, humanitarna udruga, vjerska zajednica ili druga fizička i pravna osoba, uz pribavljeno mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i uz suglasnost ministarstva nadležnog za rad.

(2) Ako su zaštitnu radionicu osnovala dva ili više osnivača njihova međusobna prava i obveze uređuju se aktom o osnivanju ili ugovorom.

(3) Sredstva za rad zaštitne radionice osiguravaju osnivači.

Članak 22.

(1) Domaći i strani poslodavac može osnovati posebnu radnu jedinicu za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

(2) Radna jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom ostvarit će status zaštitne radionice ako zapošljava najmanje 51% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj radnika u radnoj jedinici, odnosno najmanje šest osoba s invaliditetom, te ako je aktom poslodavca osnovana kao posebna obračunska jedinica.

(3) U slučaju da radna jedinica ostvari status zaštitne radionice na nju se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona i drugih propisa koji se odnose na zaštitnu radionicu.

Članak 23.

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati uvjete za osnivanje i rad integrativne radionice i zaštitne radionice.

Članak 24.

(1) Radom centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice osnovane kao ustanova upravlja upravno vijeće.

(2) Broj i sastav članova upravnog vijeća utvrđuje se aktom o osnivanju ili statutom.

(3) Predsjednika i članove upravnog vijeća imenuje osnivač.

(4) Upravno vijeće imenuje se na vrijeme od četiri godine.

(5) Radom integrativne radionice i zaštitne radionice osnovane kao trgovačko društvo upravlja se na način propisan posebnim propisom.

Članak 25.

(1) Upravno vijeće raspravlja i odlučuje o svim pitanjima predviđenim zakonom i aktom o osnivanju.

(2) Rad upravnog vijeća je javan, osim kada se raspravlja i odlučuje o pitanjima vezanim uz osobne podatke, kao i o pitanjima i činjenicama čijim bi iznošenjem u javnost moglo doći do nanošenja moralne, poslovne i materijalne štete centru za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnoj radionici, zaštitnoj radionici ili drugoj fizičkoj i pravnoj osobi.

Članak 26.

(1) Stručno vijeće obvezno se osniva u centru za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnoj radionici i zaštitnoj radionici osnovanoj kao ustanova, ako je broj osoba s invaliditetom na profesionalnoj rehabilitaciji ili radu veći od 30 i ako su zaposlena više od 3 stručnjaka.

(2) Članovi stručnog vijeća mogu biti: liječnik primarne zdravstvene zaštite, psiholog i edukacijsko-rehabilitacijski stručnjak, a prema potrebi specifičnog slučaja i drugi specijalisti.

(3) Sastav, osnivanje i poslovi stručnog vijeća utvrđuju se aktom o osnivanju ili statutom.

(4) Rad stručnog vijeća je javan, osim kad se raspravlja i odlučuje o pitanjima vezanim uz osobne podatke osobe s invaliditetom, kao i u slučajevima utvrđenim statutom.

Članak 27.

(1) Ravnatelj organizira, vodi rad i poslovanje, te predstavlja i zastupa centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnu radionicu i zaštitnu radionicu osnovanu kao ustanovu.

(2) Ravnatelja imenuje upravno vijeće na vrijeme od četiri godine uz suglasnost osnivača, na temelju provedenog javnog natječaja. Ista osoba može se ponovo imenovati za ravnatelja.

Članak 28.

(1) Centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica osnovana kao ustanova odgovaraju za obveze cijelom svojom imovinom.

(2) Osnivač ustanove iz stavka 1. ovoga članka solidarno i neograničeno odgovara za njezine obveze.

V. OLAKŠICE I POTICAJI PRI ZAPOSŁJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

Članak 29.

(1) Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može ostvariti pravo na olakšice i to:

1. pravo na porezne olakšice predviđene posebnim propisima,
2. pravo na poticaje predviđene posebnim ugovorom o zapošljavanju osoba s invaliditetom sklopljenim s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, nadležnom službom socijalne skrbi, jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave ili s drugim poslodavcem,
3. pravo na poticaje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje osigurava Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i
4. pravo na druge novčane poticaje.

(2) Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati vrstu, visinu, uvjete i način ostvarivanja poticaja iz stavka 1. točke 3. ovoga članka.

Članak 30.

(1) Integrativne radionice i zaštitne radionice mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće po svakoj zaposlenoj osobi s invaliditetom koju isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

(2) Visina, uvjeti i način ostvarivanja subvencije plaće iz stavka 1. ovoga članka propisuju se pravilnikom iz članka 29. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 31.

Korisnik sredstava propisanih člankom 29. stavkom 1. točkom 3. i člankom 30. stavkom 1. ovoga Zakona dužan je vratiti sredstva na jedinstveni račun državnog proračuna:

- ako se utvrdi da je sredstva ostvario na osnovi neistinitih ili netočnih podataka ili na drugi protupravni način, odnosno u većem opsegu nego što mu pripadaju,
- ako se utvrdi da je sredstva koristio protivno namjeni radi koje su mu odobrena.

Članak 32.

(1) Centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica mogu primati pomoć i darove u novcu ili materijalnim sredstvima.

(2) Namjenu pomoći, odnosno dara iz stavka 1. ovoga članka određuje darovatelj.

(3) Pomoć i darovi u novcu ne smiju se koristiti za isplate radnicima koje se prema poreznim propisima smatraju dohotkom.

(4) Pomoć i darove u novcu ili drugim materijalnim sredstvima centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica vodi i koristi kao sredstva posebne namjene.

(5) Sredstva posebne namjene vode se na posebnom računu. Korisnici sredstava posebnog računa iz stavka 1. ovoga članka dužni su za svaku financijsku godinu donijeti i dostaviti Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom financijsko izvješće o prihodima i rashodima sredstava posebne namjene.

(6) Novčana sredstva posebne namjene iz stavka 1. ovoga članka koja nisu iskorištena za namjene iz stavka 2. ovoga članka moraju se utrošiti u poboljšanje uvjeta rada osoba s invaliditetom ili stvaranje uvjeta za otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom.

VI. ZAVOD ZA VJEŠTAČENJE, PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Članak 33.

(1) Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod) je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drukčije uređeno.

(2) Zavod ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama te odgovornošću utvrđenom ovim Zakonom i Statutom.

(3) Sjedište Zavoda je u Zagrebu.

Članak 34.

(1) Rad Zavoda je javan.

(2) Zavod podnosi ministarstvu nadležnom za rad i Vladi Republike Hrvatske izvješće o radu do 30. lipnja za prethodnu godinu.

Članak 35.

(1) Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti u sljedećim ustrojstvenim jedinicama:

- središnjoj ustrojstvenoj jedinici,
- područnim ustrojstvenim jedinicama.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda je Središnji ured, sa sjedištem u Zagrebu.

Članak 36.

(1) Statut Zavoda donosi Upravno vijeće, a potvrđuje ga Vlada Republike Hrvatske.

(2) Statutom Zavoda uređuje se osobito:

- djelokrug i naziv ustrojstvenih jedinica,
- prava, obveze i odgovornosti tijela upravljanja,
- obavljanje stručno-administrativnih, pravnih i njima sličnih poslova i
- druga pitanja propisana zakonom značajna za rad Zavoda.

Članak 37.

Zavod obavlja sljedeće poslove:

- vještačenje u prvom i drugom stupnju u postupcima radi ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, zdravstva, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju vještačenja, odnosno na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja,
- davanje prijedloga i stručnih mišljenja vezanih uz provođenje vještačenja,
- praćenje, organiziranje i unaprjeđivanje poslova vještačenja,
- izobrazba s područja vještačenja,
- provođenje politike razvitka i unaprjeđivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom,

- organiziranje izobrazbe i seminara za poslodavce i stručne osobe za radno osposobljavanje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom,
- kontinuirana suradnja s poslodavcima u svrhu analiziranja i utvrđivanja mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom,
- isplata poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom iz članka 29. stavka 1. točke 3. i subvencija plaća iz članka 30. stavka 1. ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom),
- financiranje ili sufinanciranje programa i projekata za poticanje zapošljavanja i za održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom,
- vođenje evidencije o poslodavcima koji su obveznici kvotnog sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom,
- stručni nadzor nad radom centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice,
- druge poslove utvrđene odredbama ovoga Zakona, posebnih propisa, Statutom i aktima Zavoda.

Članak 38.

(1) Zavodom upravlja Upravno vijeće u skladu s odredbama ovoga Zakona, Statuta i drugih općih akata Zavoda.

(2) Upravno vijeće čini sedam članova koje imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske, i to:

1. dva člana na prijedlog ministra nadležnog za rad,
2. dva člana na prijedlog ministra nadležnog za socijalnu politiku,
3. dva člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća, od kojih je jedan predstavnik sindikata i jedan predstavnik poslodavaca,
4. jednog člana na prijedlog udruga osoba s invaliditetom.

(3) Predsjednika Upravnog vijeća biraju članovi iz redova članova Upravnog vijeća iz stavka 2. točke 1. ovoga članka.

(4) Mandat članova Upravnog vijeća traje 4 godine.

(5) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornost Upravnog vijeća utvrđuju se Statutom Zavoda.

Članak 39.

(1) Zavod ima ravnatelja.

(2) Ravnatelj Zavoda ima zamjenika ravnatelja i pomoćnike ravnatelja.

(3) Ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za rad na vrijeme od 4 godine, a na temelju provedenog javnog natječaja.

(4) Zamjenika ravnatelja i pomoćnike ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za rad na vrijeme od 4 godine.

(5) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornost ravnatelja, zamjenika ravnatelja i pomoćnika ravnatelja Zavoda utvrđuju se Statutom Zavoda.

VII. NADZOR

Članak 40.

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavlja ministarstvo nadležno za rad, ako drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavlja tijelo državne uprave nadležno za poslove inspekcije rada, ako drugim zakonom nije drukčije određeno.

VIII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 41.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba:

1. ako prilikom zapošljavanja ne da prednost osobi s invaliditetom (članak 9. stavak 1.),
2. ako je obveznik novčane naknade, a ne obračuna i ne uplati novčanu naknadu u visini i roku propisanim ovim Zakonom (članak 10. stavci 1., 2. i 3.),
3. ako prema osobi s invaliditetom postupi protivno odredbama članka 12. ovoga Zakona,
4. ako sredstva posebne namjene koristi protivno namjeni koju odredi darovatelj (članak 32. stavak 2.),
5. ako sredstva posebne namjene koristi za isplate radnicima koje se prema poreznim propisima smatraju dohotkom (članak 32. stavak 3.),
6. ako sredstva posebne namjene ne vodi na posebnom računu (članak 32. stavak 5.),
7. ako ne donese ili ne dostavi godišnje financijsko izvješće o sredstvima posebne namjene (članak 32. stavak 5.),
8. ako neiskorištena novčana sredstva posebne namjene ne utroši u poboljšanje uvjeta rada osoba s invaliditetom ili stvaranje uvjeta za otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom (članak 32. stavak 6.).

(2) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 42.

(1) Poslodavci koji su sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005) obveznici Posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom te obveznici obračunavanja i plaćanja Posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom, dužni su obračunavati i uplaćivati taj doprinos sve do ispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom sukladno odredbi članka 8. ovoga Zakona, a najkasnije do 1. siječnja 2015. godine.

(2) Poslodavci iz stavka 1. ovoga članka, koji do 1. siječnja 2015. godine ne ispune obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom, postaju obveznici novčane naknade te obveznici obračunavanja i plaćanja novčane naknade sukladno odredbi članka 10. ovoga Zakona.

Članak 43.

(1) Postupci profesionalne rehabilitacije koji se u vrijeme stupanja na snagu ovoga Zakona provode prema odredbama drugih propisa, nastaviti će se provoditi sukladno tim propisima do početka rada regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju sa sjedištem u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci.

(2) Regionalni centri za profesionalnu rehabilitaciju iz stavka 1. ovoga članka početi će s radom 1. siječnja 2015. godine.

Članak 44.

Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zaštitne radionice koje su osnovane sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005) dužne su uskladiti svoje ustrojstvo i poslovanje s odredbama ovoga Zakona u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 45.

(1) Vlada Republike Hrvatske će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona imenovati članove Upravnog vijeća Zavoda, kao i ravnatelja te zamjenika ravnatelja i pomoćnike ravnatelja Zavoda.

(2) Upravno vijeće Zavoda obvezno je donijeti Statut i druge opće akte Zavoda u roku od 30 dana od dana upisa Zavoda u sudski registar.

(3) Do donošenja akata iz stavka 2. ovoga članka primjenjivati će se važeći akti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Članak 46.

(1) Provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005) ostaju na snazi do stupanja na snagu provedbenih propisa koji će biti doneseni na temelju ovlasti iz ovoga Zakona, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za rad donijet će pravilnike iz članka 4. stavka 8., članka 8. stavka 9., članka 13. stavka 3., članka 23. i članka 29. stavka 2. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 47.

(1) Danom upisa u sudski registar Zavod će preuzeti sredstva, prava i obveze, poslove te radnike Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

(2) Do dana upisa u sudski registar Zavoda i preuzimanja iz stavka 1. ovoga članka poslove Zavoda utvrđene ovim Zakonom obavljat će Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

(3) Poslove vještačenja i u svezi s vještačenjem iz članka 37. ovoga Zakona, Zavod će obavljati od 1. siječnja 2015. godine.

(4) Očevidnik iz članka 13. ovoga Zakona vodit će se od 1. siječnja 2015. godine.

Članak 48.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005).

Članak 49.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2014. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

U uvjetima pojačane ponude i smanjene potražnje radne snage, osobe s invaliditetom i drugim faktorima otežane zapošljivosti teško se zapošljavaju na otvorenom tržištu rada. Razlozi otežanog zapošljavanja osoba s invaliditetom i ostalih osjetljivih skupina su mnogostruki, a svakako najevidentniji su nedovoljna informiranost, kako šire javnosti, tako i poslodavaca o radnim mogućnostima i potencijalima osoba s invaliditetom te nedovoljna senzibiliziranost društva u cjelini za potrebe i prava osjetljivih skupina. Navedenom svakako doprinosi i neadekvatna obrazovna struktura, dugotrajna nezaposlenost i nedostatno radno iskustvo samih osoba s invaliditetom. Dugotrajna nezaposlenost, osobito ako joj nije prethodilo neko značajnije radno iskustvo, vrlo često dovodi do znatnijeg gubitka stečenih znanja i vještina, što dodatno umanjuje mogućnost zapošljavanja. Istraživanja pokazuju da, što je viša razina obrazovanja, to je doživljaj gubitka stečenih znanja manji, a razumljivo što je nezaposlenost dugotrajnija, to je gubitak znanja i vještina veći. Znanja i kompetencije koje osobe s invaliditetom stječu u sustavu obrazovanja često nisu sukladne potrebama tržišta rada. Stoga je opravdano stavljanje težišta na usavršavanje, obrazovanje, prekvalifikacije i razvoj ključnih te prenosivih kompetencija, posebice kada su u pitanju nezaposlene osobe s invaliditetom.

Učinkovita integracija osoba s invaliditetom i drugih osjetljivih skupina na tržište rada zahtijeva međusektorski i koordinirani pristup svih segmenata društva, počevši od sustava zdravstva, socijalne skrbi i mirovinskoga sustava, preko usklađivanja obrazovnih politika sa potrebama tržišta rada, uz iznimno važnu podršku obitelji, udruga osoba s invaliditetom i udruga koje skrbe o osobama s invaliditetom te aktivno sudjelovanje samih osoba s invaliditetom.

Iz iskustava država članica Europske unije, za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom osobito se važnim pokazalo uvođenje adekvatnog kvotnog sustava zapošljavanja za sve poslodavce, razvoj kvalitetnih i novih oblika profesionalne rehabilitacije, kao i jačanje nacionalnih politika i zakonodavnog okvira za razvoj socijalnog poduzetništva koje ima veliki potencijal u zapošljavanju osjetljivih skupina.

Profesionalna rehabilitacija predstavlja skup aktivnosti koje se provode radi osposobljavanja osoba s invaliditetom za rad uz očuvanje njihove preostale radne i opće sposobnosti. Svrha profesionalne rehabilitacije je omogućiti nezaposlenoj osobi s invaliditetom povećanje zapošljivosti i socijalne uključenosti.

Zakonom o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (Narodne novine - dodatak Međunarodni ugovori, broj 6/2007), člankom 27., posebno su naglašena prava na rad i zapošljavanje:

"Države stranke priznaju pravo na rad osobama s invaliditetom, na ravnopravnoj osnovi s drugima; ovo uključuje pravo na mogućnost zarađivanja za život od rada, slobodno odabranog ili prihvaćenog na tržištu rada i u radnom okruženju koje je otvoreno, uključujući i dostupno osobama s invaliditetom. Države stranke će osigurati i promicati ostvarenje prava

na rad, uključujući pritom i one koji steknu invaliditet tijekom zaposlenja, poduzimanjem odgovarajućih koraka, uključujući i zakonodavstvo, s ciljem, među ostalim:

- (a) zabrane diskriminacije na temelju invaliditeta u odnosu na sva pitanja vezana uz sve oblike zapošljavanja, uključujući uvjete pronalaženja kandidata, primanja na posao i zapošljavanja, trajanja zaposlenja, karijernog napredovanja u službi i sigurnih uvjeta rada koji ne štete zdravlju,*
- (b) zaštite osoba s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugima glede pravednih i povoljnih uvjeta rada, uključujući jednake mogućnosti i jednaku plaću za rad iste vrijednosti, sigurne i zdrave uvjete rada, uz zaštitu od uznemiravanja i pravnu zaštitu u slučaju pritužbi,*
- (c) osiguravanja ostvarivanja radničkih i sindikalnih prava osobama s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugima,*
- (d) omogućavanja djelotvornog pristupa osoba s invaliditetom općim tehničkim programima, kao i programima profesionalne orijentacije, službama zapošljavanja i profesionalnom i trajnom obrazovanju,*
- (e) promicanja mogućnosti zapošljavanja i karijernog napredovanja osoba s invaliditetom na tržištu rada, kao i pružanja pomoći u pronalaženju, dobivanju, zadržavanju posla i povratku na posao,*
- (f) promicanja mogućnosti samozapošljavanja, poduzetništva, razvoja zadrugarstva i pokretanja vlastitog posla,*
- (g) zapošljavanja osoba s invaliditetom u javnom sektoru,*
- (h) promicanja zapošljavanja osoba s invaliditetom u privatnom sektoru kroz odgovarajuće politike i mjere, koje mogu uključivati afirmativne akcijske programe, poticaje i druge mjere,*
- (i) osiguranja prihvatljive prilagodbe okruženja na radnom mjestu za osobe s invaliditetom,*
- (j) promicanja stjecanja radnog iskustva osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada,*
- (k) promicanja programa strukovne i profesionalne rehabilitacije, zadržavanja posla i programa povratka na posao za osobe s invaliditetom."*

Republika Hrvatska je obvezna poštivati odredbe Konvencije i svojim propisima omogućiti svim osobama s invaliditetom ravnopravno sudjelovanje u radu i zapošljavanju.

Kako profesionalna rehabilitacija za osobe s invaliditetom predstavlja preduvjet za zapošljavanje na otvorenom tržištu rada, u zaštićenim uvjetima ili u nekom drugom modelu samozapošljavanja, reguliranje postupka profesionalne rehabilitacije kroz dva propisa i do sada putem dva različita sustava imalo je za posljedicu da sustavna i kvalitetna profesionalna rehabilitacija nije postojala. Naime, do sada je područje profesionalne rehabilitacije bilo regulirano Zakonom o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 102/98, 127/2000, 59/2001, 109/2001, 147/2002, 117/2003, 30/2004, 177/2004, 92/2005, 43/2007, 79/2007, 35/2008, 40/2010, 121/2010, 130/2010, 61/2011, 114/2011 i 76/2012) te Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005). Do sada nisu osnovane ustanove za profesionalnu rehabilitaciju, nije uspostavljen odgovarajući sustav vještačenja, a ne postoji niti odgovarajući institucionalni i financijski okvir za provedbu profesionalne rehabilitacije. Osim navedenog, iskustvo provođenja profesionalne rehabilitacije unutar postojećih zakonskih okvira pokazalo se neučinkovitim i teško provedivim zbog brojnih nedoumica prilikom tumačenja postojećih propisa. Sve navedeno rezultiralo je niskim stupnjem uključenosti osoba s invaliditetom u svijet rada, te velikim brojem osoba s invaliditetom koje, iako posjeduju znanja i vještine, ostaju izvan tržišta rada, a zbog administrativnih i zakonodavnih prepreka, nedostatnih financijskih sredstava i niske razine svijesti i motivacije poslodavaca ostaju u sustavu socijalnih davanja ili mirovina, odnosno neaktivni na tržištu rada.

Dana 30. rujna 2013. godine, u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bile su registrirane ukupno 6.404 osobe s invaliditetom, što iznosi 2,0% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciju Zavoda. Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiran je u Gradu Zagrebu (1.313 ili 20,5% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), zatim u Osječko-baranjskoj županiji (707 ili 11,04% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), Zagrebačkoj (585 ili 9,13% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), te Splitsko-dalmatinskoj županiji (482 ili 7,52% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda). Nezaposlene osobe s invaliditetom najvećim dijelom su srednjoškolskog obrazovanja (5.302 ili 82,8%), od čega je 4.397 osoba s invaliditetom završilo trogodišnju srednju školu, a 905 nezaposlenih osoba s invaliditetom imaju završenu četverogodišnju srednju školu. U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje nalazi se 2.150 (33,57%) osoba s invaliditetom bez radnog iskustva. Upravo nedostatak radnog iskustva predstavlja jednu od najvećih poteškoća prilikom njihovog zapošljavanja na otvorenom tržištu rada. Do jednu godinu radnog iskustava ima 1.153 osobe s invaliditetom, odnosno 18% od ukupno nezaposlenih osoba s invaliditetom. Usporedbom podataka o zapošljavanju osoba s invaliditetom, vidljivo je da je tijekom 2011. godine došlo do porasta zapošljavanja osoba s invaliditetom za 35,6% u odnosu na 2010. godinu te je zaposleno ukupno 1.465 osoba s invaliditetom, što čini 0,9% u ukupnoj zaposlenosti, dok je trend zapošljavanja za razdoblje 2012. godine istovjetan trendu njihovog zapošljavanja u 2011. godini. U istom razdoblju dolazi do porasta uključivanja osoba s invaliditetom u mjere aktivne politike zapošljavanja. Tako je u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu došlo do porasta za 39,93%, a u razdoblju 2012. godine u odnosu na 2011. godinu došlo je do porasta za 25,4%. Iako navedeni podaci ukazuju na pozitivne pomake, što se može povezati s povećanim ulaganjem svih dionika na tržištu rada, osobe s invaliditetom i dalje se teško zapošljavaju.

U cilju povećanja zapošljavanja osoba s invaliditetom, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom od 2007. godine kontinuirano isplaćuje poticaje poslodavcima za zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom sukladno Odluci o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 8/2008, 20/2009, 96/2009, 44/2010 i 97/2013). U navedenom razdoblju isplaćeni su slijedeći iznosi sredstava:

- 2007. godine za 135 poslodavaca, odnosno za 862 osobe s invaliditetom isplaćeno je 43.569.858,45 kn
- 2008. godine za 306 poslodavaca, odnosno za 1924 osobe s invaliditetom isplaćeno je 51.480.022,09 kn
- 2009. godine za 391 poslodavca, odnosno za 2437 osoba s invaliditetom isplaćeno je 40.660.840 kn
- 2010. godine za 420 poslodavaca, odnosno za 3226 osoba s invaliditetom isplaćeno je 46.276.640 kn
- 2011. godine za 352 poslodavca, odnosno za 1267 osoba s invaliditetom isplaćeno je 34.319.335 kn
- 2012. godine za 378 poslodavaca, odnosno za 1297 osoba s invaliditetom isplaćeno je 26.035.034,95 kn

Prema posljednjim podacima do 31. kolovoza 2013. godine za 373 poslodavca, odnosno za 1250 zaposlenih osoba s invaliditetom isplaćeno je 13.898.689,50 kn.

Cilj donošenja ovoga Zakona je povećati zapošljivost osoba s invaliditetom i stvoriti uvjete za njihovo ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada uklanjanjem prepreka i stvaranjem

jednakih mogućnosti za rad i zapošljavanje, reguliranjem prava na profesionalnu rehabilitaciju, kao i definiranjem mjera i poticaja za njihovo zapošljavanje. Slijedom navedenog, ovim se Zakonom uređuje sljedeće:

- definicija osobe s invaliditetom u skladu sa Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, kao i definicija osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnošću;
- pravo na profesionalnu rehabilitaciju, mjere i aktivnosti koje obuhvaća profesionalna rehabilitacija, tijela nadležna za provedbu profesionalne rehabilitacije te naručitelj usluge profesionalne rehabilitacije;
- zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe od strane poslodavca;
- kvotni sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom, na način da se propisuje obveza zapošljavanja i za realni sektor, ovisno o ukupnom broju zaposlenih i djelatnosti koju poslodavci obavljaju, mogućnost korištenja zamjenske kvote te obveza plaćanja novčane naknade za neispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja;
- pravo prednosti pri zapošljavanju osobe s invaliditetom;
- institut samozapošljavanja osobe s invaliditetom;
- prava osobe s invaliditetom iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom;
- vođenje očevidnika o zaposlenim osobama s invaliditetom pri Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje;
- programi socijalnog uključivanja za osobe s invaliditetom koje su privremeno nezapošljive;
- kriteriji i standardi za osnivanje i rad centara za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnih radionica i zaštitnih radionica, njihovo ustrojstvo i organi upravljanja;
- olakšice i poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom;
- djelatnost i nadležnost Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom;
- nadzor nad primjenom zakona;
- kazne za postupanje suprotno odredbama zakona.

Ovim Zakonom uspostaviti će se kvalitetan i unificiran sustav profesionalne rehabilitacije te na taj način stvoriti uvjeti za zapošljavanje osoba s invaliditetom, čime će se izravno utjecati na njihovu socijalnu uključenost i opće povećanje kvalitete života, odnosno stvoriti pretpostavke za razvoj društva jednakih mogućnosti.

Pravovremenim uključivanjem osobe u profesionalnu rehabilitaciju smanjit će se troškovi koji proizlaze iz mirovinskog sustava, zdravstvenog sustava te sustava socijalne skrbi koji su do sada značajno teretili državni proračun.

Proširivanjem obveze kvotnog zapošljavanja na realni sektor, kao i uvođenjem obveze plaćanja novčane naknade za nezapošljavanje osoba s invaliditetom očekuje se aktivno uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada, odnosno ukupno povećanje njihova zapošljavanja. Također, poslodavci će biti dodatno stimulirani uvođenjem novčane nagrade ako zaposle više osoba s invaliditetom od propisane kvote, odnosno ako zaposle osobu s invaliditetom, a nisu obveznici kvotnog zapošljavanja. Istovremeno, predviđenim izmjenama propisa o mirovinskom osiguranju, osobama s invaliditetom koje su korisnici prava na obiteljsku mirovinu obustavit će se isplata obiteljske mirovine za vrijeme radnog odnosa ili obavljanja djelatnosti, a nakon prestanka radnog odnosa, odnosno obavljanja djelatnosti, ponovno će se uspostaviti isplata mirovine. Navedenim izmjenama stimulirat će se značajan

broj osoba s invaliditetom za profesionalnu rehabilitaciju i ulazak u svijet rada, pa se može očekivati i smanjenje broja korisnika obiteljske mirovine.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Definira se područje koje se ovim Zakonom uređuje.

Uz članak 2.

Ovim člankom utvrđuje se da je Zakon usklađen s pravnom stečevinom Europske unije, te se navodi Direktiva s kojom je usklađen.

Uz članak 3.

Određuje se definicija osobe s invaliditetom u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom (Narodne novine - dodatak Međunarodni ugovori, broj 6/2007), kao i definicija osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti.

Uz članak 4.

Uređuje se pravo na profesionalnu rehabilitaciju, te način stjecanja toga prava.

Propisuju se mjere i aktivnosti koje obuhvaća profesionalna rehabilitacija, trajanje profesionalne rehabilitacije i ustanove koje provode profesionalnu rehabilitaciju.

Utvrđuje se nadležnost za donošenje provedbenog propisa o uvjetima korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju, načinu izvođenja, cijeni usluge, te nadzoru nad provođenjem profesionalne rehabilitacije.

Uz članak 5.

Utvrđuje se nadležnost za rješavanje o pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom te se propisuje postupak u kojem se o istom rješava.

Uz članak 6.

Propisuje se da se način i uvjeti provedbe profesionalne rehabilitacije uređuju ugovorom kojeg sklapaju naručitelj usluge i centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Određuju se tko su naručitelji usluge profesionalne rehabilitacije koji pokreću i financiraju postupak profesionalne rehabilitacije.

Uz članak 7.

Utvrđuje se oblik zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu i pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnih mjesta njihovim potrebama.

Uz članak 8.

Propisuje se obveza zapošljavanja osoba s invaliditetom za sve poslodavce koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, osim stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, integrativnih radionica i zaštitnih radionica, a ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Utvrđuje se raspon kvote, mogućnost korištenja zamjenske kvote, te razdoblje odgode kvotnog zapošljavanja za novoosnovane poslodavce.

Propisuje se mogućnost ostvarivanja novčane nagrade za poslodavce koji nisu obveznici kvotnog zapošljavanja, kao i za poslodavce koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote.

Utvrđuje se nadležnost za donošenje provedbenog propisa o kvotnom sustavu zapošljavanja

osoba s invaliditetom.

Utvrdjuje se da će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Ministarstvo financija, radi praćenja ispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja, dostavljati podatke Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod).

Uz članak 9.

Određuju se poslodavci koji su dužni prilikom zapošljavanja osobi s invaliditetom dati prednost pod jednakim uvjetima.

Propisuju se dokazi koje je osoba s invaliditetom dužna priložiti uz prijavu, odnosno ponudu na natječaj ili oglas za zapošljavanje.

Uređuje se mogućnost da poslodavac samostalno donese odluku o izboru kandidata, u slučaju kada više osoba ispunjava uvjete propisane natječajem ili oglasom, a ostvaruju pravo na prednost pri zapošljavanju prema različitim propisima.

Uz članak 10.

Propisuje se obveza plaćanja novčane naknade za poslodavce koji ne ispunjavaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Uređuje se visina novčane naknade, dospijee naplate, obveza sastavljanja izvješća o iznosu obračunate novčane naknade te obveza dostave toga izvješća Zavodu.

Propisuje se da se novčana naknada uplaćuje u korist državnog proračuna.

Uz članak 11.

Određuje se pravni institut samozapošljavanja u smislu ovoga Zakona.

Uz članak 12.

Uređuju se prava osobe s invaliditetom iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom, te obveza poslodavca da osigura odgovarajuće oblike razumne prilagodbe individualnim potrebama osobe s invaliditetom koju zapošljava.

Uz članak 13.

Propisuje se vođenje očevidnika o zaposlenim osobama s invaliditetom pri Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, te dostava podataka iz očevidnika u Hrvatski registar osoba s invaliditetom.

Utvrdjuje se nadležnost za donošenje provedbenog propisa o sadržaju i načinu vođenja očevidnika.

Uz članak 14.

Uređuju se programi socijalnog uključivanja za osobe s invaliditetom koje su procijenjene kao privremeno nezapošljive.

Uz članak 15.

Propisuje se da je centar za profesionalnu rehabilitaciju ustanova osnovana u svrhu organiziranja i izvođenja profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom.

Određuje se tko su osnivači centra za profesionalnu rehabilitaciju, te način na koji se uređuju prava i obveze osnivača.

Propisuje se da centar za profesionalnu rehabilitaciju može osnovati integrativnu radionicu i zaštitnu radionicu, provoditi programe socijalnog uključivanja, te posredovati pri zapošljavanju korisnika tijekom i nakon provedene profesionalne rehabilitacije.

Utvrdjuje se nadležnost za donošenje provedbenog propisa o uvjetima za osnivanje i rad centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 16.

Propisuje se sadržaj statuta centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 17.

Uređuje se tko osigurava sredstava za rad centra za profesionalnu rehabilitaciju, što se smatra sredstvima za rad, te način financiranja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 18.

Propisuje se da je integrativna radionica ustanova ili trgovačko društvo koja se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada, te uvjeti za stjecanje statusa integrativne radionice.

Propisuje se da se u integrativnoj radionici osobe s invaliditetom zapošljavaju temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 19.

Određuje se tko su osnivači integrativnih radionica i način osnivanja navedenih radionica.

Propisuje se da sredstva za rad integrativnih radionica osiguravaju osnivači.

Uz članak 20.

Propisuje se da je zaštitna radionica ustanova ili trgovačko društvo koja se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnim radionicama, te uvjeti za stjecanje statusa zaštitne radionice.

Propisuje se da se u zaštitnoj radionici osobe s invaliditetom zapošljavaju temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 21.

Određuje se tko su osnivači zaštitnih radionica i način osnivanja navedenih radionica.

Propisuje se da sredstva za rad zaštitnih radionica osiguravaju osnivači.

Uz članak 22.

Propisuje se mogućnost da domaći i strani poslodavac osnuje posebnu radnu jedinicu za zapošljavanje osoba s invaliditetom, te uvjeti pod kojima radna jedinica ostvaruje status zaštitne radionice.

Uz članak 23.

Utvrđuje se nadležnost za donošenje provedbenog propisa o uvjetima za osnivanje i rad integrativne radionice i zaštitne radionice.

Uz članak 24.

Propisuje se da radom centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice osnovane kao ustanova upravlja upravno vijeće, čiji broj i sastav se utvrđuju aktom o osnivanju ili statutom.

Uređuje se da se radom integrativne radionice i zaštitne radionice osnovane kao trgovačko društvo upravlja na način propisan posebnim propisom.

Uz članak 25.

Propisuje se djelokrug rada te javnost rada upravnog vijeća.

Uz članak 26.

Propisuju se uvjeti za osnivanje stručnog vijeća u centru za profesionalnu rehabilitaciju,

integrativnoj radionici i zaštitnoj radionici osnovanoj kao ustanova, čiji sastav, osnivanje i poslovi se utvrđuju aktom o osnivanju ili statutom.

Uz članak 27.

Propisuje se djelokrug rada, ovlasti i način imenovanja ravnatelja.

Uz članak 28.

Propisuje se opseg odgovornosti centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice osnovane kao ustanova te njihovih osnivača.

Uz članak 29.

Propisuje se pravo na olakšice koje može ostvariti poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava.

Uz članak 30.

Propisuje se da integrativne radionice i zaštitne radionice mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće po svakoj zaposlenoj osobi s invaliditetom koju isplaćuje Zavod.

Uz članak 31.

Uređuju se uvjeti povrata primljenih sredstava poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje isplaćuje Zavod, a na koje poslodavac nije imao pravo.

Uz članak 32.

Propisuje se mogućnost da centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica primaju pomoć i darove u novcu ili materijalnim sredstvima (sredstva posebne namjene), te način raspolaganja istima.

Uz članak 33. i 34.

Propisuje se da je Zavod javna ustanova s pravima, obvezama i odgovornošću utvrđenim ovim Zakonom i Statutom te da je sjedište Zavoda u Zagrebu.

Propisuje se da je rad Zavoda javan, a o svom radu Zavod je dužan izvješćivati ministarstvo nadležno za rad i Vladu Republike Hrvatske.

Uz članak 35.

Utvrdjuje se da Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti u središnjoj ustrojstvenoj jedinici i područnim ustrojstvenim jedinicama. Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda je Središnji ured, sa sjedištem u Zagrebu.

Uz članak 36.

Propisuje se način donošenja i sadržaj Statuta Zavoda.

Uz članak 37.

Utvrdjuje se poslovi koje obavlja Zavod kao javna ustanova.

Uz članak 38.

Propisuje se da Zavodom upravlja Upravno vijeće, sastav Upravnog vijeća, način izbora predsjednika te trajanje mandata članova Upravnog vijeća. Djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti Upravnog vijeća utvrđuju se Statutom.

Uz članak 39.

Propisuje se da Zavod ima ravnatelja, zamjenika ravnatelja i pomoćnike ravnatelja, način

njihova imenovanja te trajanje njihova mandata. Djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti ravnatelja, zamjenika ravnatelja i pomoćnika ravnatelja utvrđuju se Statutom.

Uz članak 40.

Uređuje se upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih posebnih propisa, te inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih posebnih propisa.

Uz članak 41.

Uređuje se pitanje prekršajne odgovornosti poslodavca pravne osobe, te poslodavca fizičke osobe i odgovorne osobe pravne osobe, i to propisivanjem djela prekršaja i visine kazni, vezano uz obveze koje proizlaze iz ovoga Zakona.

Uz članak 42.

Sadrži prijelaznu odredbu prema kojoj su poslodavci obveznici Posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom dužni obračunavati i uplaćivati isti sve do ispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom, a najkasnije do 1. siječnja 2015. godine. Poslodavci koji u prijelaznom periodu do 1. siječnja 2015. godine ne ispune obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom postaju obveznici novčane naknade.

Uz članak 43.

Sadrži prijelaznu odredbu prema kojoj će se postupci profesionalne rehabilitacije, koji se u vrijeme stupanja na snagu ovoga Zakona provode prema odredbama drugih propisa, nastaviti provoditi sukladno tim propisima do početka rada regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 44.

Sadrži prijelaznu odredbu prema kojoj su ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zaštitne radionice dužne, u određenom roku, uskladiti svoje ustrojstvo i poslovanje s odredbama ovoga Zakona.

Uz članak 45.

Propisuje se rok u kojem je Vlada Republike Hrvatske obvezna imenovati članove Upravnog vijeća, ravnatelja te zamjenika i pomoćnike ravnatelja Zavoda, kao i rok u kojem je Upravno vijeće dužno donijeti Statut i druge opće akte Zavoda.

Uz članak 46.

Sadrži prijelaznu odredbu prema kojoj provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005) ostaju na snazi do stupanja na snagu provedbenih propisa ovoga Zakona, te rokovi i nadležnost za donošenje novih provedbenih propisa na temelju ovlasti iz ovoga Zakona.

Uz članak 47.

Uređuje se obveza i rokovi u kojima će Zavod preuzeti od Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sredstva, prava i obveze, poslove te radnike. Propisuje se da se poslovi vještačenja i u svezi s vještačenjem obavljaju od 1. siječnja 2015. godine. Također, propisuje se vođenje očevidnika o zaposlenim osobama s invaliditetom od 1. siječnja 2015. godine.

Uz članke 48. i 49.

Propisuju se dan stupanja na snagu ovoga Zakona i prestanak važenja Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 143/2002 i 33/2005).

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva za provođenje ovoga Zakona za 2014. i 2015. godinu osigurana su na pozicijama Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, i to za sufinanciranje osnivanja i rada centara za profesionalnu rehabilitaciju te za provedbu postupka profesionalne rehabilitacije.

Budući da se ovim Zakonom predlaže da centar za profesionalnu rehabilitaciju zajednički osnivaju Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s jednakim osnivačkim pravima, u državnom proračunu osiguran je razmjerni dio sredstva za osnivanje i rad centara.

Također, ovim se Zakonom predlaže da postupak profesionalne rehabilitacije pokreću i financiraju naručitelji usluge koji mogu biti: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, ministarstvo nadležno za socijalnu politiku putem centara za socijalnu skrb, osiguravajuće društvo, poslodavac, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te privatni naručitelj (osoba s invaliditetom, roditelj, zakonski zastupnik, skrbnik). Za provedbu postupka profesionalne rehabilitacije u 2014. i 2015. godini predviđena su sredstva na pozicijama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, kao dionicima s najvećim interesom za pokretanje i financiranje postupka profesionalne rehabilitacije.

Iako se ovim Zakonom predlaže preustroj Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Fond) u Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod), isti neće iziskivati dodatna sredstva u državnom proračunu za 2014. godinu, to stoga što će Zavod preuzeti sredstva, prava i obveze, poslove te radnike Fonda. S obavljanjem nove djelatnosti vještačenja Zavod će početi 1. siječnja 2015. godine te će se u tu svrhu preuzeti već osigurana sredstva i vještaci u sustavima socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, roditeljskih i roditeljskih potpora te zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, u kojima se trenutno provode postupci vještačenja. Iznos potrebnih sredstava za obavljanje djelatnosti vještačenja bit će predviđen novim Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja kojim se uređuje navedena djelatnost i koji je u postupku donošenja, a čiji stručni nositelj je, u skladu s međuresornim dogovorom, Ministarstvo socijalne politike i mladih.

Za provedbu ovoga Zakona u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva. Procjena ukupnog fiskalnog opterećenja provedbe ovoga Zakona na državni proračun Republike Hrvatske za 2014. godinu iznosi 6.000.000,00 kuna, a za 2015. godinu 6.600.000,00 kuna. U okviru redovnih aktivnosti Fonda za 2014. godinu, na aktivnosti A741006 - Olakšice i poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom planirano je 30.700.000,00 kuna za isplatu poticaja poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Pored toga, dodatna sredstva za potporu primjene ovoga Zakona predviđena su u okviru operativnih programa Razvoj ljudskih potencijala kroz IV.

komponentu Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), kao i kroz Europski socijalni fond (ESF).

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Prijedlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom prihvaćen je na 9. sjednici Hrvatskog sabora, 27. rujna 2013. godine, nakon što je razmotren na sjednicama radnih tijela, te na sjednici Hrvatskog sabora. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona razmotreni su i uzeti u obzir prilikom njegove izrade. U odnosu na Prijedlog zakona koji je prihvaćen u Hrvatskom saboru, Konačni prijedlog zakona sadrži određene izmjene i dopune.

Uvažavajući primjedbu Kluba zastupnika HSU-a, ocjena stanja je dopunjena s podacima o ukupnom iznosu sredstava poticaja za zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom isplaćenih poslodavcima od strane Fonda, u razdoblju od 2007. godine do 31. kolovoza 2013. godine. Također, ažurirani su podaci o nezaposlenim osobama s invaliditetom prijavljenim u evidenciju Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, a sukladno Izvješću o aktivnostima Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.01.-30.09.2013. godine.

U skladu sa odlukom Vlade Republike Hrvatske o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije (Narodne novine, br. 93/2011), a imajući u vidu da je Konačni prijedlog zakona usklađen s Direktivom Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 02/12/2000), predlagatelj je u novom članku 2. Konačnog prijedloga zakona uputio na navedenu direktivu. Dodavanjem novoga članka 2. u tekst Konačnog prijedloga zakona došlo je do promjene u numeraciji članka u odnosu na tekst Prijedloga zakona.

Novim člankom 5. Konačnog prijedloga zakona uređuje se postupak rješavanja o pravu na profesionalnu rehabilitaciju za nezaposlene osobe s invaliditetom.

Izmjenom u članku 6. Konačnog prijedloga zakona, odnosno dodavanjem stavka 1., precizira se osnova za provedbu profesionalne rehabilitacije, tako što naručitelj usluge i centar za profesionalnu rehabilitaciju sklapaju ugovor o uvjetima i načinu provedbe profesionalne rehabilitacije.

Radi usklađivanja sa Direktivom Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja izvršene su određene izmjene u člancima 7. i 12. Konačnog prijedloga zakona, pa je tako u članku 7. dodan novi stavak 2. kojim se definira razumna prilagodba radnog mjesta, dok je u članku 12. dodan novi stavak 4. kojim se definiraju oblici razumne prilagodbe u području rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

U članku 8. Konačnog prijedloga zakona, dodan je novi stavak 3. kojim se propisuje da u slučaju da izračun kvote ne predstavlja cijeli broj, vrijednosti do 0,5% zaokružuju se na manji broj, a vrijednosti iznad 0,5% uključujući i 0,5% zaokružuju se na veći broj. Ovakvim

preciziranjem odredbe u odnosu na odredbu iz Prijedloga zakona otklanjaju se eventualne nedoumice glede izračuna kvote. Također, izvršena je korekcija stavka 8. istoga članka na način da se nagrada za poslodavce koji nisu obveznici kvotnog zapošljavanja, a zapošljavaju osobe s invaliditetom, kao i za poslodavce koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote, propisuje pravilnikom o kvotnom sustavu zapošljavanja, a ne posebnom odlukom ministra nadležnog za rad.

Predlagatelj je tijekom izrade Konačnog prijedloga zakona uočio nedostatak odredbe članka 11. kojom se uređuje institut samozapošljavanja osoba s invaliditetom, budući da istom nije predviđeno osnivanje udruge i zapošljavanje u toj udruzi, pa je valjalo na odgovarajući način predvidjeti i ovu mogućnost.

Uvažavajući primjedbu većeg broj zastupnika da su odredbe o zaštitnim i integrativnim radionicama nedorečene, u smislu da nije jasna razlika između osoba s invaliditetom koje se zapošljavaju u tim radionicama, izvršena je korekcija članaka 18. i 20. Konačnog prijedloga zakona. Tako se sada naglašava da osobe s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada, zapošljavaju se u integrativnim radionicama, a osobe s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnim radionicama, odnosno kojima je potreban još veći stupanj podrške, zapošljavaju se u zaštitnim radionicama. Osim toga, u članku 19. stavku 3. Konačnog prijedloga zakona propisuje se da sredstva za rad integrativne radionice osigurava osnivač, a isto se propisuje i za zaštitnu radionicu u članku 20. stavku 3. Konačnog prijedloga zakona.

Članak 31. Konačnog prijedloga zakona izmijenjen je na temelju primjedbe Ministarstva financija. Predlagatelj je prihvatio iznesenu primjedbu i izričito propisao da je korisnik sredstava poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom dužan ta sredstva vratiti, na jedinstveni račun državnog proračuna, ako se utvrdi da je sredstva ostvario na protupravni način ili protivno namjeni radi koje su mu odobrena.

Novi članci 33. – 39. Konačnog prijedloga zakona kojima se uređuje djelokrug i ustrojstvo Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom predlažu se radi usklađivanja sa novim Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja koji je, također, u postupku donošenja. Naime, između Ministarstva socijalne politike i mladih i Ministarstva rada i mirovinskoga sustava postignut je dogovor o preustroju Fonda u Zavod, pa će tako Zavod kao pravni slijednik Fonda preuzeti sve dosadašnje poslove Fonda, a od 1. siječnja 2015. godine obavljat će i poslove vještačenja radi ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, zdravstva, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, kao i drugih područja u kojima se ostvaruju određena prava na temelju vještačenja. Slijedom navedenog, u prijelaznim i završnim odredbama, u člancima 45. i 47. Konačnog prijedloga zakona, propisane su obveze i rokovi potrebni za navedeni preustroj.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

U raspravi o Prijedlogu zakona, na sjednici Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku, izražena je bojazan u vezi s osnivanjem centara za profesionalnu rehabilitaciju s obzirom da se radi o više osnivača (Vlada Republike Hrvatske i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave). S tim u vezi, predlagatelj ističe da su profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom i povratak u svijet rada od općeg društvenog interesa, a osnivanjem centara za

profesionalnu rehabilitaciju na ovaj način njihovo poslovanje ne ovisi o uvjetima na otvorenom tržištu, čime se postiže veća usmjerenost na kvalitetu profesionalne rehabilitacije. Osim toga, međusobna prava i obveze osnivača jasno će se urediti aktom o osnivanju odnosno ugovorom.

Vezano uz primjedbu Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo, kao i određenog broja zastupnika, da se ovim Zakonom predviđa donošenje velikog broja podzakonskih akata, predlagatelj ističe da je u cilju da zakonski tekst bude pregledan, jasan i nedvosmislen, nužna razrada zakonskih normi većim brojem podzakonskih akata. Međutim, uvažavajući iznesene primjedbe predlagatelj je reducirao broj podzakonskih akata te se predlaže donošenje pet pravilnika za razliku od prvotnog prijedloga za donošenje šest pravilnika i jedne odluke. Primjedbu Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo prema kojoj je potrebno na drugačiji način propisati sjedište regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju, predlagatelj smatra nejasnom. Naime, u prijelaznom razdoblju primjene ovoga Zakona predviđeno je osnivanje četiri regionalna centra sa sjedištem u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, a kako bi osigurala teritorijalna pokrivenost i dostupnost centara potencijalnim korisnicima profesionalne rehabilitacije. Smatramo da je iznimno važno osigurati svim osobama s invaliditetom jednake mogućnosti za korištenja usluga centara za profesionalnu rehabilitaciju.

Klub zastupnika HDZ-a istaknuo je primjedbu o kratkom roku prilagodbe od godinu dana, u kojem bi se postojeće ustanove za profesionalnu rehabilitaciju trebale uskladiti sa odredbama ovoga Zakona. Rok predviđen prijelaznim i završnim odredbama Zakona, predlagatelj smatra primjerenim budući je namjera što prije uspostaviti kvalitetan sustav profesionalne rehabilitacije. Nadalje, istaknuta je primjedba da nije jasno tko će osigurati sredstva za rad integrativnih i zaštitnih radionica, odnosno hoće li iste zarađivati na tržištu ili će postojati mješoviti modeli. Vezano uz navedenu primjedbu valja istaknuti da su sredstva za rad dužni osigurati osnivači integrativnih i zaštitnih radionica, s tim da iste mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće po svakoj zaposlenoj osobi s invaliditetom koju osigurava Zavod. Također, predlagatelj smatra neopravdanom primjedbu da se zapošljavanjem u integrativnim i zaštitnim radionicama, na temelju nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju, stavljaju u neravnopravan položaj osobe s invaliditetom koje nisu bile upućene na profesionalnu rehabilitaciju, a kompetentne su za poslove u nekoj od radionica. Naime, zapošljavanjem osoba s invaliditetom na temelju nalaza i mišljenja centra, uspostaviti će se sustav zapošljavanja s jedinstvenim stručnim kriterijima za sve integrativne i zaštitne radionice. Vezano uz primjedbu da uvođenje obveze plaćanja novčane naknade za neispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom neće polučiti očekivane rezultate, predlagatelj smatra, a uzimajući u obzir i iskustva država članica Europske unije, nužnim uvođenje određenih financijskih obveza kako bi potaknuli poslodavce na zapošljavanje osoba s invaliditetom, budući da društvo još uvijek nije dovoljno senzibilizirano za potrebe i prava osjetljivih skupina.

Veći broj primjedbi odnosio se i na novu djelatnost vještačenja u okviru Fonda zbog koje bi Fond mogao izgubiti svoju primarnu funkciju, a to je isplata poticaja za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Iako je Zakonom predviđen preustroj Fonda u Zavod, isplata poticaja i nadalje ostaje jedna od najvažnijih djelatnosti koja se uređuje ovim Zakonom, dok će djelatnost vještačenja, odnosno postupak donošenja nalaza i mišljenja na temelju kojeg će se ostvarivati prava u različitim sustavima, bit predmet uređenja posebnog propisa, Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja.

Klub zastupnika HSU-a istaknuo je primjedbu da bi Fond trebao imati izvorne prihode. Navedenu primjedbu, nije moguće usvojiti budući su sukladno odredbama Zakona o proračunu (Narodne novine, br. 87/2008 i 136/2012) svi prihodi koje Fond ostvari obavljanjem svoje djelatnosti prihod državnog proračuna. Međutim, valja naglasiti da će Fond, odnosno Zavod kao pravni slijednik Fonda, na osnovi razmjene informacija sa Ministarstvom financija - Poreznom upravom imati uvid u ukupno uplaćena sredstva s osnove novčane naknade za neispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom, te će se na taj način planirati sredstva za isplatu poticaja na godišnjoj razini. Također, istaknuta je primjedba da poslodavci koji zapošljavanju manje od 20 zaposlenih ne bi trebali biti oslobođeni bilo kojeg davanja, a niti obveze zapošljavanja osoba s invaliditetom. S tim u vezi, predlagatelj ističe da i države članice Europske unije kao kriterij veličine poslodavca - obveznika kvote uzimaju isti kriterij od 20 zaposlenih. Naime, „veći“ poslodavci lakše će prilagoditi postojeća i otvoriti nova radna mjesta na kojima mogu zaposliti osobe s invaliditetom, a i lakše će podnijeti teret novčane naknade za neispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja. Prilagodba radnih mjesta za male poslodavce iziskuje puno više financijskih sredstava i osobnih ulaganja. Vezano uz institut samozapošljavanja osoba s invaliditetom i prijedlog da se istim obuhvate i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, ističemo da je takav prijedlog već usvojen pod predviđenim obavljanjem djelatnosti poljoprivrede i šumarstva.